

کلاف

ضمیمه نوجوان

شماره ۱۲۶ ■ ۱۰ آذر ۱۴۰۱

نوجوان
کلاف

حسین
شکیب راد
سردبیر
نوجوانه

وقتی هرج و مرج، بر جامعه‌ای

یک بی قانون

اگر به شما بگویند اجازه داری یک قانون برای این کشور وضع کنی که تا به حال وجود نداشته، چه می‌گویی؟ اصلاً خودت را در مقام این می‌بینی که قانون جدیدی وضع کنی؟ چقدر اهل رعایت قوانین کوچک و بزرگ جامعه هستی؟ مثلاً بدون گواهینامه رانندگی می‌کنی؟! چقدر اهل دور زدن قوانین هستی؟ یا شاید هم پایبند به قواعد و قانون، به هر حال در هر گروهی که بگنجی؛ پرونده این شماره به دردت می‌خورد.

۱

این جمله به قول روشنفکران، خشونت‌آمیز و ضد حقوق بشری پدر و مادرها که می‌گویند: «این خونه قانون داره»، نشان می‌دهد اگر یک سری مقررات و ضوابط در یک جامعه کوچک حتی یک خانواده ۳، ۴ نفره و یک خانه ۵۰ متری حکمفرما نباشد، سنگ روی سنگ بند نمی‌شود. در هر نوع زندگی دسته جمعی، هر فرد موظف است به مجموعه اصول و قواعدی پایبند باشد و آنها را رعایت کند تا تعاملات بین افراد در کمال صلح و آرامش پیش برود. خلاصه زندگی اجتماعی در هیچ جا بدون قانون پیش نمی‌رود حتی بین حیوانات در جنگل یا وسط کلونی زنبورها در کندوی عسل.

حتی عضویت در باشگاه مشت‌زنی، با آدم‌های بی‌قید و قلم‌ماقش توی همان فضای نمود و خاکستری از نظر نقش یک فیلم، تایلر دردن که برد پیت آن را بازی می‌کرد، قوانینی داشت. حالا این مفهوم که اصلاً قانون یعنی چه که در هر کلونی برای عضویت موظف به رعایت آن هستیم، یک تعریف عوامانه و یکی پدیایی دارد که برایتان کپی، پیست می‌کنم: «قانون معمولاً به عنوان سیستمی از احکام شناخته می‌شود که از طریق موسسات اجتماعی یا دولتی ایجاد و الزام می‌شود تا رفتارها را تنظیم کند».

۲

مصر در روایت‌های تاریخی یکی در میان در تمام حوزه‌ها جزو اولین‌ها محسوب می‌شود. قانون‌گذاری هم یکی از همین موارد است که مصریان در آن سرآمدند. یک چیزی حدود ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح در ۱۲ جلد کتاب، قانونی تدوین شد که مبنای آن، برابری اجتماعی و بی‌طرفی بود. اصولاً ادبیات قوانین آن زمان پر از جملاتی شرطی بود. یعنی این مدلی که اگر چنین شود چنان خواهد شد. اما اکثر ما قانون را با نام یک پادشاه بابل‌بی به یاد می‌آوریم. بله جناب حمورابی. او قانونی که برای بابلیان نوشت، البته در واقع روی سنگ حکاکی کرد. حمورابی چند نسخه از این قانون را در سراسر پادشاهی بابل پخش کرد تا همه مردم ببینند و مطلع شوند.

طبق روال همه اتفاقات تاریخی بازهم آتن و یونان یک جورهای خود را وسط انداخته است و تلاش دارد اثبات کند که با همه این ماجراها که تعریف کردیم، آتن باستان اولین جامعه‌ای بوده است که بر اساس قوانین شهروندی و قانون شکل گرفت و اداره شد. البته زنان و بردگان در این قانون شهروندی جایی نداشتند و با آنها به عنوان طبقه‌ای جداگانه رفتار می‌شد.

۳

توی ایران خودمان شکر خدا به جز زمانی که حاکمیت اسلام، قوانین شرعی والهی را میان مردم جاری کرد، تازه همین اواخر یعنی زمان حکومت مظفرالدین شاه اولین قانون اساسی تدوین شد. آقای پادشاه در سال ۱۲۸۵ شمسی فرمان مشروطیت را امضا کرد. گرچه تنها روز بعد از امضای این قرارداد به علت بیماری درگذشت. اما لااقل این قانون امضا شده بود. البته قانون مورد نظر، در اصل مربوط به کار مجلس و مجلس سنا بود.

در تاریخچه قوانین مشاهده می‌کنیم که بعد از مدتی متمم قانون اساسی تهیه می‌شود و مجلس آن را تصویب می‌کند. این متمم قانون اساسی سال ۱۳۲۵ هجری قمری امضا شد و بعضی از مفاد قوانین آن به تشکیل مجلس موسسان تغییر کرد. می‌توان گفت که این قانون و متمم آن به عنوان قانون اساسی شناخته و از آن پیروی می‌شد. بعد هم که قانون اساسی جدیدی تنظیم و به رفاندوم هم گذاشته شد. با تاسیس مجلس شورای اسلامی در تیرماه ۵۹ قانونگذاری در کشور بر عهده این نهاد گذاشته شد؛ مجلسی که نمایندگان خود مردم در آن حضور دارند. البته دهم آذر به مناسبت شهادت سید حسن مدرس به عنوان روز مجلس نامگذاری شده است.

